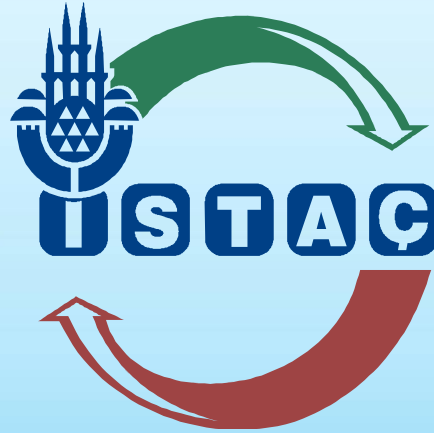

**Çevre ve Atık
Yönetiminde
Öncü Kuruluş**

İSTAÇ A.Ş.

DEPOZİTO UYGULAMASI

KEMAL DOĞAN

20.04.2011

**İSTANBUL
ÇEVRE YÖNETİMİ SAN. ve TİC. A.Ş.
www.istac.com.tr**

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

GİRİŞ

Bizce, kağıt-karton, metal ve plastik türevi ambalaj atıkları için zorunlu depozito uygulamasına geçiş gerekli değildir. Depozito uygulaması, kaynağında ayrı toplamakta sıkıntı yaşanan atık türleri için düşünülebilir.

Mevcut kaynakta ayrı toplama sistemi, **cam ambalaj atıkları dışında** diğer üç atık türü için bizce en uygulanabilir sistemdir. Buna paralel yürütülecek bağımsız bir ikinci sistemin varlığı karışıklıktan öte bir fayda getirmeyecektir.

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

MEVCUT DURUM

Bugün, cam ambalaj atıkları kaynağında ayrı toplanıp geri dönüşüm sistemine dahil edilerek ülke ekonomisine katkı sağlanabilecek iken, çeşitli sebeplerle il ve ilçelerin katı atık toplama, taşıma, düzenli/düzensiz depolama sistemi içerisinde katılmakta böylece gereksiz yere büyük maliyetler ortaya çıkarmaktadır.

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

MEVCUT DURUM

Nihayetinde kaynağında ayrı toplanamayan cam ambalaj atıkları, depolama sahalarına (düzenli / düzensiz) ulaşmakta, burada birikerek hem bu sahaların kullanım ömürlerini kısaltmakta, hem de diğer atık türleri ile karışarak değerlendirilebilir olanların da bu vasıflarını yitirmelerine neden olmaktadır.

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

MEVCUT DURUM

Böylesi önemli sorunlara yol açan cam ambalaj atıklarının kaynağında ayrı toplanamama nedenlerini iki ana başlık altında değerlendirmek mümkündür:

- Satış Bedelleri, Belgelendirme
- Toplama Yöntemleri

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

MEVCUT DURUM

Belgelendirme ve Satış Bedelleri

Diğer ambalaj atık türlerinden (kâğıt-karton, plastik, metal) farklı olarak, kullanımı ile yeni mamul eldesi, doğal ham maddeden üretimine nazaran o denli cazip değildir. Bu sebeple, ülkemizde cam atık geri dönüşüm oranları görece sınırlı seviyededir.

İşler bir toplama sistemi kurulamaması sebebiyle oransal olarak geri dönüşüm tesislerine ulaşan cam ambalaj atık miktarı da sınırlı kalmaktadır. Ve bu durum cam ambalajların, diğer ambalaj türlerine nazaran daha pahalı bir tercih haline gelmesinin en önemli nedenlerinden birini oluşturmaktadır.

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

MEVCUT DURUM

Tekel sayılabilecek alıcının ülke genelindeki tedarikçi sayısı bellidir. Çoğu zaman bu firmalarca belirlenen alım bedelleri, değil toplam maliyetlerini neredeyse geri dönüşüm tesislerine yapılacak nakliye masraflarını dahi karşılayamaz düzeydedir.

Mevcut durumda cam atık toplamayı cazip kılacak yegâne unsur, belgelendirme faaliyetleri sonucu elde edilecek gelirlerdir; ancak bununda -çeşitli nedenlerden dolayı- yetersiz kaldığı yadsınamaz bir gerçektir.

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

MEVCUT DURUM

Toplamadaki Zorluk

Cam ambalaj atığı kaynakta ayrı toplama ekipmanı kumbaraların sayısının yetersizliği ortadadır. Ayrıca mevcut kumbaraların ne kadarından periyodik alım gerçekleştirildiği de sorgulanmalıdır. Halkımızın biriktirme alışkanlıkları ve bu güne kadar devam eden uygulamalar göz önünde bulundurulduğunda kumbaralı toplama sisteminin verimliliği tartışmalıdır.

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

MEVCUT DURUM

Ayrıca şunu da belirtmek gerekir ki mevcut yönetmelik gereği sınırları dâhilinde çıkan tüm ambalaj atıklarını kaynağında ayrı toplamakla yükümlü ilçe belediyelerinin anlaşmalı bulunduğu TAT lisanslı firmaların dışında, yine bir ambalaj atığı olan “cam”ı farklı ekipmanlar kullanarak (cam kumbaraları vasıtasıyla) **belediye ile anlaşması bulunmadığı halde** toplayan kurum ve kuruluşların varlığı kaynakta ayrı toplama sistemindeki birliği bozan bir etmendir.

Alternatifi diğer atık türlerini de toplayan TAT lisanslı firmaların cam ambalaj atıklarını da toplamalarıdır.

Ancak lisanslı firmaların pek çoğu ara depolardan veya sokak toplayıcılarından cam atık satın almadıkları gibi kaynakta ayrı topladıkları ambalaj atıkları arasına da camı dâhil etmek istememektedir. Buna sebep olarak, toplanan atıkların satış bedellerinin düşük oluşu ile poşet veya konteynerler vasıtası ile toplanan bu atıkların nakliye işlemleri sırasında kırılarak içinde taşındığı ekipmana zarar vermesi gösterilmektedir. Bu şekilde tesislere giren atığın özellikle ayırma ünitelerinde işçi sağlığı ve güvenliği yönünden büyük sorunlara neden olduğu da ilave edilmektedir.

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Sorunun bertarafına yönelik tek bir çözümün varlığından bahsetmek olası değildir. Aynı anda birkaç konuda düzenleyici tedbirler alınması gerekmektedir. Yukarıdaki bilgiler ışığında bunları iki ana başlık altında toplamak mümkündür:

- Halen pek çok Avrupa Birliği'ne üye ülkede mevcut zorunlu depozito uygulamasına geçilmesi,
- Alım bedellerinin ve belgelendirme ücretlerinin TAT lisanslı firmalar için cam ambalaj atığı toplamayı cazip hale getirebilecek seviyelere yükseltilmesi..

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

ZORUNLU DEPOZİTO UYGULAMASI

Yeniden Kullanılabilir Ambalajlar

Yeniden kullanılabilir ambalajlara zorunlu depozito uygulanması halinde bunların satış noktalarından doğrudan üreticileri (piyasaya sürenler) tarafından toplanabilmeleri için gerekli altyapı çalışmalarının yapılması mecburiyeti vardır.

Bunlar kısaca

- Nakliye,
- Geçici depolama alanı tahsisi,
- Toplama noktalarında kullanılacak ekipmanların tedariki,
- Bu ekipmanlarda tanınmaları maksadıyla ürünlerin üzerine özel etiketlerin yapıştırılması,
- Bu etiketlerin **hali hazırda ülkemizde üretilmiyor oluşu sebebi ile yurt dışından ithal edilmeleri, yanı sıra içerdikleri ağır metaller yüzünden üzerinde bulundukları atıkların nakliye ve geri dönüşüm işlemleri sırasında ortaya çıkacak çeşitli sorunlara çözüm önerileri getirilmesi** şeklinde sıralanabilir.

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

ZORUNLU DEPOZİTO UYGULAMASI

Burada önemli olan ekonomik ve çevresel getirinin söz konusu uygulamanın mevcut sisteme entegrasyonu sürecinde ilgili kurum ve kuruluşların tüm bu çalışmalar için harcayacak oldukları bedelleri karşılayıp karşılamayacağıdır.

Ayrıca yeniden dolumu gerçekleştirilerek kullanılan ambalajlar sebebi ile oluşabilecek sağlık problemleri de göz önünde bulundurulmalıdır. Tüm bu sebeplerden ötürü bu tür ambalajlar için zorunlu depozito uygulaması getirilmesinin uygun olmayacağı görüşündeyiz.

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

ZORUNLU DEPOZİTO UYGULAMASI

Tek Kullanımlık Ambalajlar

Tek kullanımlık cam ambalajlara depozito uygulanması düşünülebilir.

Bu yöntem, satış noktalarına tüketiciler tarafından getirilen cam ambalaj atıklarının buralardan ilgili ilçe belediyesi ile sözleşmesi bulunan TAT lisanslı firma/firmalar eli ile toplatılması veya piyasaya sürenler tarafından toplatılarak biriktirilmesi ve lisanslı firmaların buradan teslim alması şeklinde olabilir.

- Böylece birden fazla toplama sisteminin varlığı halinde yaşanabilecek karışıklıkların pek çoğunun önüne geçilecektir.

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

ZORUNLU DEPOZİTO UYGULAMASI

- Belirli noktalarda birikimi gerçekleştirilmiş bu atıkların toplu alım ile lisanslı tesislere taşınması, bu iş için harcanan maliyetlerde önemli düşüşler sağlayacaktır. Piyasaya süren firmalar toplamak/toplatmakla yükümlü bulundukları atığın bu yöntem ile sisteme dâhil edilen miktarı kadarı için söz konusu yükümlülüklerini yerine getirmiş sayılacaklardır.
- Görüleceği üzere böylece ilkinde mevcut toplama, taşıma ve depolama için sarf edilmesi zorunlu pek çok ön yatırım ve işletme maliyetleri kendiliğinden ortadan kalkacak, süreç boyunca neden olunabilecek çeşitli çevresel sorunlar bertaraf edilmiş olacaktır.

Ülkemizde, belli dönem bir benzeri uygulanmış bu sistemin zaten var olan alışkanlıklar üzerine bina edileceği gerçeği de göz ardı edilmemesi gereken önemli bir husustur.

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

BELGELENDİRME VE SATIŞ BEDELLERİ

Cam ambalaj atıklarının kaynağında ayrı toplanmasının desteklenmesine yönelik olarak belgelendirme ücretlerinde bir artışın sağlanması şarttır. Bunun için, üreticilerin her yıl toplamak/toplattırmakla yükümlü bulundukları atık oranlarının mümkün olduğunca yüksek tutulması ve yükümlülüklerini yerine getirmeleri sağlanmalıdır. Maddi getirisi olacağının bilinmesi toplama önündeki engellerin kaldırılmasında son derece önemlidir.

Bu durumun cam ambalaj kullanımından vazgeçilerek plastik türevi ambalajlara yönelimi arttırabileceği yönündeki savlar, sistemin bir müddet sonra piyasa şartlarında dengeleneceği gerçeği göz önünde bulundurularak değerlendirilmelidir.

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

SONUÇ

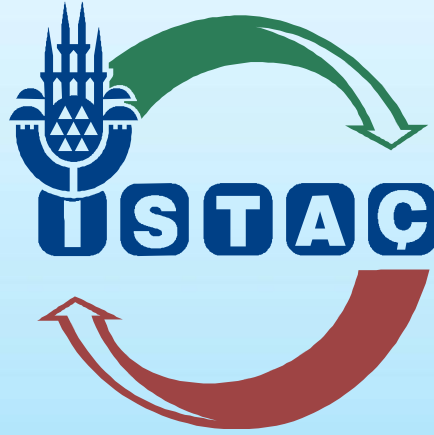
Bizce asıl olan depozito uygulamasına geçiş önerisinin gündeme getirilme nedenidir. Toplanmasında büyük sıkıntı yaşanan atık türleri için alternatif bir toplama yöntemi olarak depozito uygulaması da değeriendirilebilir.

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

Teşekkür Ederim

**Çevrenizde Biz
Varız !**

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

